

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta – katedra trestního práva

**Oponentní posudek
na diplomovou práci Kateřiny Tušiakové**

**"Pojem a právní důsledky překročení mezí
nutné obrany a krajní nouze"**

1. Aktuálnost a náročnost tématu

Diplomovou práci studentky 5. ročníku Právnické fakulty UK v Praze Kateřiny Tušiakové, která je věnována problematice krajní nouze a nutné obrany, považují s přihlédnutím k tomu, že předmětem zkoumání jsou související okolnosti vylučující protiprávnost zejména z hlediska překročení jejich mezí, přičemž zčásti jde o relativně novou právní úpravu v trestním zákoníku, za velmi aktuální.

Zvolené téma vyžaduje zpracování značného rozsahu české literatury (vhodné by bylo i využití zahraniční literatury, byť se autorka zaměřila na českou právní úpravu) a judikatury obecných soudů, jakož i Ústavního soudu, a proto je pro diplomovou práci poměrně náročné, neboť klade v tomto směru na autorku zvýšené nároky.

Hlavní metodou zpracování práce je analýza právní úpravy ve světle literárních pramenů a judikatury. Práce neobsahuje, byť cíleně s ohledem na rozsah diplomové práce (srov. str. 7 práce), žádnou srovnávací kapitolu a ani v seznamu použité literatury nejsou uvedeny žádné zahraniční prameny, a proto nelze posoudit, zda autorka je schopna pracovat se zahraniční literaturou.

2. Rozsah práce a datum odevzdání práce

Práce je standardního rozsahu. Vlastní text práce čítá 75 stran. Dalších 12 stran zahrnuje obsah, seznam zkratk, seznam použité literatury a judikatury, abstrakt v českém a anglickém jazyce a klíčová slova.

Práce byla odevzdána dne 17. 3 2014.

3. Hodnocení způsobu zpracování tématu

Po stručném úvodu se diplomantka věnovala obecnému vymezení protiprávnosti a obecné charakteristice okolností vylučujících protiprávnost, včetně úvah de lege ferenda. Základními kapitolami diplomové práce jsou kapitoly druhá až čtvrtá, které se zabývají právní úpravou krajní nouze a nutné obrany, a to zejména z hlediska překročení jejich mezí, a právními následky takového překročení mezi krajní nouze a nutné obrany. Poslední pátá kapitola obsahuje exkurz k použití automatických obranných systémů. V kapitolách druhé a třetí autorka popisuje podmínky krajní nouze a nutné obrany a zabývá se zejména souvisejícími hmotně právními otázkami, a to včetně pojmů nebezpečí, přímo hrozící a trvající útok, zájem chráněný trestním zákoníkem, subsidiarita a proporcionalita, jakož i

excesy extenzivním a intenzivním, přičemž správně poukazuje na rozdíly mezi oběma zkoumanými instituty. Přitom se nevyhýbá ani sporným otázkám, např. otázce subsidiarity krajní nouze ve vztahu k řízení motorového vozidla podnapilým řidičem, aby zajistil lékařskou pomoc zraněnému nebo nemocnému (srov. str. 23), dále tzv. putativní krajní nouzi (str. 28 až 30) či posuzování jednání osob trestně neodpovědných (str. 56 až 57), kde zaujala i vlastní názor, byť založený na názorech již obsažených v literatuře, a navrhla i podrobnější úpravu nutné obrany vůči útoku této zvláštní kategorie osob (str. 57). Jako velmi dobrý je třeba z tohoto hlediska hodnotit i exkurz k použití automatických obranných systémů (str. 71 až 77). Zvolený styl zpracování diplomové práce je však spíše popisný a poměrně málo jsou zastoupeny partie diskusní či polemické. Na druhé straně podrobněji zmíněné kapitoly práce svědčí nejenom o zájmu autorky o zvolenou problematiku, ale také o schopnosti analyzovat právní úpravu a názory obsažené v literatuře a judikatuře. V dostatečné míře se autorka zabývá i praktickými otázkami [např. rozhodováním o trestu za použití polehčující okolnosti podle § 41 písm. g) tr. zákoníku nebo při mimořádném snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby podle § 58 odst. 6 tr. zákoníku – viz str. 63 až 64, 66]. Autorka v uvedených kapitolách i v závěru práce (str. 78 až 80) uceleně vysvětluje problematiku obou uvedených okolností vylučujících protiprávnost z hlediska překročení jejich mezí, přičemž se zevrubně zabývá v podstatě všemi souvisejícími otázkami. Pokud však navrhuje změnu nebo doplnění právní úpravy, postrádám v práci konkrétní návrhy, jak by alespoň v obecné poloze měly být tyto otázky upraveny, což se týká např. trestní odpovědnosti z provedených lékařských zákroků (str. 12), euthanasie (str. 12 až 13), úpravy proporcionality u krajní nouze (str. 78 až 79); dále by měla práce obsahovat i bližší vysvětlení, v čem je dosavadní úprava zadržení v trestním řádu nedostatečná, a jak by měla být upravena v tomto směru nová okolnost vylučující protiprávnost (str. 13), atd.

Z uvedeného zhodnocení pak vyplývají otázky pro obhajobu diplomové práce:

1. Jak by měla být de lege ferenda zlepšena právní úprava krajní nouze a nutné obrany, pokud jde o trestní odpovědnost z provedených lékařských zákroků, dále o úpravu euthanasie a v případě proporcionality?
2. Blíže vysvětlíte, v čem je dosavadní úprava zadržení v trestním řádu nedostatečná, a jak by měla být upravena v tomto směru nová okolnost vylučující protiprávnost?

Předložená práce Kateřiny Tušiakové v náležitě šíři popsala úpravu krajní nouze a nutné obrany a v dostatečném rozsahu postihla také problémy s nimi spojené. Dobrá je logická stavba práce a práce s literaturou a judikaturou. Popsaná problematika byla dostatečně analyzována. Práce je psána srozumitelně a na potřebné jazykové úrovni. Celkově dobrá je i úprava práce a její přehledné členění.

Předložená diplomová práce vyhovuje požadavkům kladeným na diplomovou práci. Navrhovaná známka – **1 až 2.**

V Praze dne 31. března 2014

Oponent:

Prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph. D.